

АНАЛІЗ РОБОЧИХ АКТИВІВ ПАТ «ОЩАДБАНК»

ANALYSIS OF OPERATIONAL ASSETS JSC "OSCHADBANK"

У статті розкрито питання змісту робочих активів та їх розрахунку. Проведено аналіз зміни робочих активів на прикладі ПАТ «Ощадбанк». Розрахована питома вага абсолютно ліквідних активів у робочих активах. Наведено та проаналізовано структуру робочих та неробочих активів ПАТ «Ощадбанк».

Ключові слова: робочі активи, дохідність банку, активи банку, ліквідність, дохідні активи, неробочі активи.

В статье раскрыты вопросы содержания рабочих активов и их расчета. Проведен анализ изменения рабочих активов на примере ОАО «Ощадбанк». Рассчитан удельный вес абсолютно ликвидных активов в рабочих активах. Приведена и проанали-

зирована структура рабочих и неробочих активів ПАО «Ощадбанк».

Ключевые слова: рабочие активы, доходность банка, активы банка, ликвидность, доходные активы, неробочие активы.

The article deals with the issues of the content of working assets and their calculation. The analysis of changes in working assets is carried out on the example of Oschadbank PJSC. The specific gravity of absolutely liquid assets in working assets is calculated. The structure of working and non-working assets of PJSC "Oschadbank" is presented and analysed.

Key words: working assets, bank profitability, bank assets, liquidity, profitable assets, non-working assets.

УДК 336.7

Мельник К.В.

студентка

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Постановка проблеми. Сучасний стан банківської системи нестабільний, відбуваються значні коливання фінансових показників. Банки намагаються стабілізувати свою позицію та дотримуватися нормативів, але не всі у змозі підтримувати свою позицію, і тому виникає тенденція скорочення кількості банків в Україні.

Державним та комерційним банкам важливо ефективно розпоряджатися своїми активами, тобто раціонально розміщувати свої ресурси і таким чином отримувати прибуток. Активні операції банків за останні роки поступово збільшуються. Так, активи банків України з 2015 р. по 2016 р. зросли на 22 161 млн. грн., а з 2016 р. по 2017 р. – на 24 205 млн. грн. Також слід врахувати, що на таку тенденцію вплинуло різке коливання курсів валют. Так, на початку 2015 р. за долар курс гривні був 16 грн., а вже у цьому році піднявся майже удвічі. Відбулася переоцінка валютних активів відповідно до нового курсу національної валюти. Тому збільшення активів можна вважати формальним, оскільки воно не свідчить про зростання економіки, а лише є результатом переоцінки. За рахунок активних операцій формуються активи банку, що становлять подальший прибуток банківської діяльності, але дефіцит ліквідності може привести до штрафів за порушення нормативів та втрати депозитів, що є небезпечним для банку.

Дохід банку в основному формується за рахунок робочих активів. Виходячи з цього, аналіз робочих активів державних банків має переважачий характер, тому що вони є гарантом стабільності і надійності в економіці країни та фундаментальними у банківському секторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Тема робочих активів у наукових публікаціях вітчизняними науковцями досліджується недостатньо. Частково висвітлена вона у працях

таких учених, як С.В. Гагарін, Ю.Б. Нікольський, Г.А. Шамаєв [3], А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І.М. Парасій [6], О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрейків [7]. Дослідження наукових праць за цією темою спонукають до необхідності поліпшити теоретичні і практичні розробки.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати стан і структуру робочих активів банку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» визначення активу має таке тлумачення: це будь-який об'єкт бухгалтерського обліку, право контролю якого закріплене за банком і який дає дохід банківській установі або може бути обмінений на інший об'єкт, котрий, у свою чергу, даватиме дохід банківській установі [1].

Активні операції банку – це такі операції, які дають змогу розміщувати кошти задля отримання доходу.

Для того щоб проаналізувати активи, потрібно визначитися з призначенням аналізу активів банків.

Так, завданням аналізу активів є визначення, розрахунок та оцінка якості активів, динаміки складу, структури та обсягів активів загалом, розмірів і структури робочих і неробочих активів.

Є такі види аналізу активів:

- вертикальний;
- горизонтальний;
- якісний;
- коефіцієнтний.

Якісний аналіз активів банку передбачає аналіз активів банку за ступенями ризику та розрахунок і оцінку окремих показників.

На основі якісного аналізу активів і використання методу порівняння визначають пропорції між статтями балансу, тенденції їх зміни та простежують, якою мірою ці зміни та відхилення вплинули на ліквідність і прибутковість операцій банку.

Коефіцієнтний аналіз дає змогу оцінити стан ліквідності та платоспроможності банку, якість кредитного портфеля, надійність банку, стан розвитку ресурсної бази, прибутковість роботи банку [4].

Також коефіцієнтний аналіз дає змогу оцінити в динаміці якість активів за такими критеріями, як дохідність, ризикованість, ліквідність, обіговість.

Горизонтальний аналіз становить визначення абсолютних відхилень і темпів зростання агрегованих активних статей балансу.

Вертикальний аналіз полягає у визначенні питомої ваги кожної статті активів у загальній їх сумі [2].

Наведемо нижче послідовність дій під час виконання аналізу активів банку:

- дослідження динаміки зміни загальних активів, у тому числі окремих його статей (горизонтальний аналіз);

- аналіз структури активів банку згідно з різними класифікаційними ознаками (вертикальний аналіз);

- оцінка структури активів за дохідністю, яка характеризує ділову активність банку;

- аналіз структури активів банку за ліквідністю та за ризикованістю.

На основі горизонтального аналізу активних операцій банку аналізують зміни в динаміці через порівняння даних за різні періоди.

Порівняння даних дає змогу виявити відхилення в абсолютній сумі й у відсотках за такими показниками:

- основними робочими активами;
- неробочими активами;
- витратами на власні потреби;
- іммобілізованими активами та коштами.

Наведені вище групування активів банку дають можливість охарактеризувати якісний склад активів банку [4].

До складу активів входять дохідні та недохідні активи (рис. 1). Дохідні активи є робочими активами.

Загальна сума активів – це сума всіх категорій активів за мінусом суми всіх контрактних рахунків типу резервів під можливі збитки від кредитної діяльності та дисконту за придбаними цінними паперами.

Робочі активи – це активи, що приносять банку дохід, тобто кошти на кореспондентських рахунках, у касі, вклади в майно, цінні папери, розміщені в банках, видані кредити. У комерційних банках можуть бути кошти на кореспондентському рахунку, кошти в касі, вкладені в майно, розміщені в інших банках, цінних паперах, надані кредити та інші активи, що дають дохід банку.

Основними показниками, які дають змогу оцінити достатність високоліквідних активів для забезпечення ліквідності комерційного банку, є коефіцієнт миттєвої ліквідності та коефіцієнт співвідношення високоліквідних активів і робочих активів банку [3].

Склад робочих активів банку наведено на рис. 2.

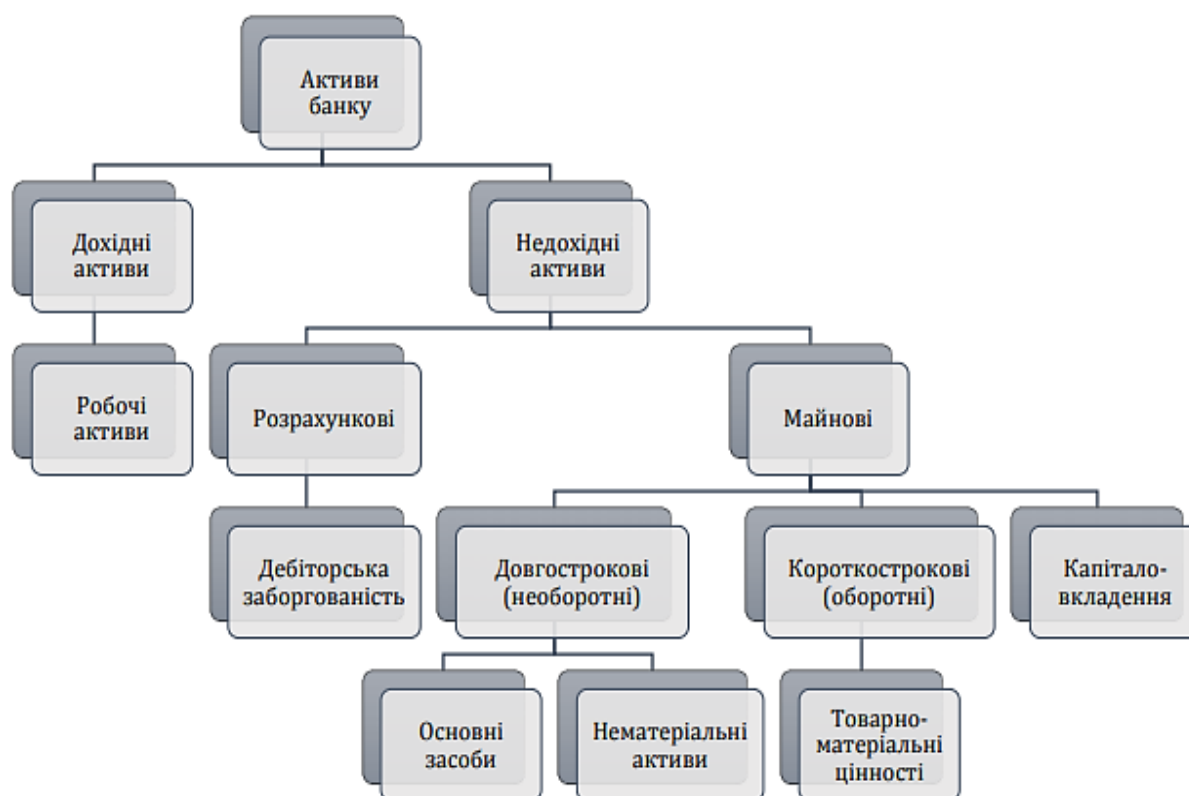

Рис. 1. Класифікація активів банку за дохідністю [6]

Рис. 2. Склад робочих активів банку [7]

До неробочих активів належать рахунки, що не приносять доходу банку. До їх складу входять: кошти в розрахунках; резерви; дебіторська заборгованість; кошти, вкладені у майно та господарські матеріали; видатки та збитки. Також ці активи мають малий термін обертання [7].

Так, робочі активи формуються як об'єднання всіх активів, розрахованих на обсяг прострочених та сумнівних активів.

На прикладі ПАТ «Ощадбанк» розглянемо, як змінювалися робочі активи за 2015–2016 рр. та 9 місяців 2017 рр.

Виконуючи горизонтальний аналіз робочих активів ПАТ «Ощадбанк», підсумовуємо, що вони різко зросли у 2016 році, а у 2017 році дещо сповільнилися, але все ж таки дають позитивне значення, що пов'язано з тим, що у 2017 році знизилася частка грошових коштів та коштів на рахунках в НБУ.

Аналізуючи активи за ступенем ліквідності, необхідно виділити частку кожної групи активів за цією ознакою в загальних активах банку. Особливу увагу необхідно звертати на питому вагу абсолютно ліквідних активів у загальних та робочих активах.

На думку вчених, питома вага абсолютно ліквідних активів у робочих активах має бути в межах 20–25% [7].

Абсолютно ліквідними активами у робочих активах ПАТ «Ощадбанк» вважаються грошові кошти та рахунки у Національному банку України. Структура робочих активів у 2015–2016 рр. та за 9 місяців 2017 рр. відображена у таблиці 2.

Як показує розрахунок, питома вага абсолютно ліквідних активів у робочих активах становить 8, 10 та 10% відповідно у 2015–2016 рр. та за 9 місяців 2017 рр. і є нижчою, ніж нормативне відсоткове значення.

Для аналізу робочих активів банку потрібно звернути увагу на структуру активів ПАТ «Ощадбанк». Вона наведена на рис 3.

Виходячи з того, що у балансі банку частка робочих активів загалом повинна бути не менше 50%, бачимо, що за аналізований період сталися значні її коливання. У 2015 році спостерігається перезавантаження неробочими активами, що привело до погіршення віддачі активів та дефіциту ліквідності банку. У 2016 році стан робочих активів значно покращився, що свідчить про те, що банк ефективно використовував свої ресурси. Підвищився показник робочих активів і у 2017 році – до 53% проти 47% неробочих.

Таблиця 1

Аналіз робочих активів ПАТ «Ощадбанк» за 2015–2016 рр. та 9 місяців 2017 рр., млн. грн. [5]

Показник	Роки			Відхилення абсолютне, млн. грн.		Відхилення відносне, %	
	2015 р.	2016 р.	9 місяців 2017 р.	2016–2015 рр.	2016 – 9 місяців 2017 р.	2016–2015 рр.	2016 – 9 місяців 2017 р.
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	5632362	10438941	11395446	4806579	956505	185	109
Кошти в банках	1775189	31150549	32700351	29375360	1549802	1755	105
Кредити, надані клієнтам	65462189	65946584	70470435	484395	4523851	101	107
Інші активи	1178882	1440173	1880849	261291	440676	122	131
Всього	74048622	108976247	116447081	34927625	7470834	147	107

Таблиця 2

Структура робочих активів ПАТ «Ощадбанк» у 2015–2016 рр. та за 9 місяців 2017 рр., %

Показник	Роки		
	2015 р.	2016 р.	9 місяців 2017 р.
Грошові кошти та рахунки у національному банку України	8	10	10
Кошти в банках	2	29	28
Кредити, надані клієнтам	88	61	61
Інші активи	2	1	2
Всього	100	100	100

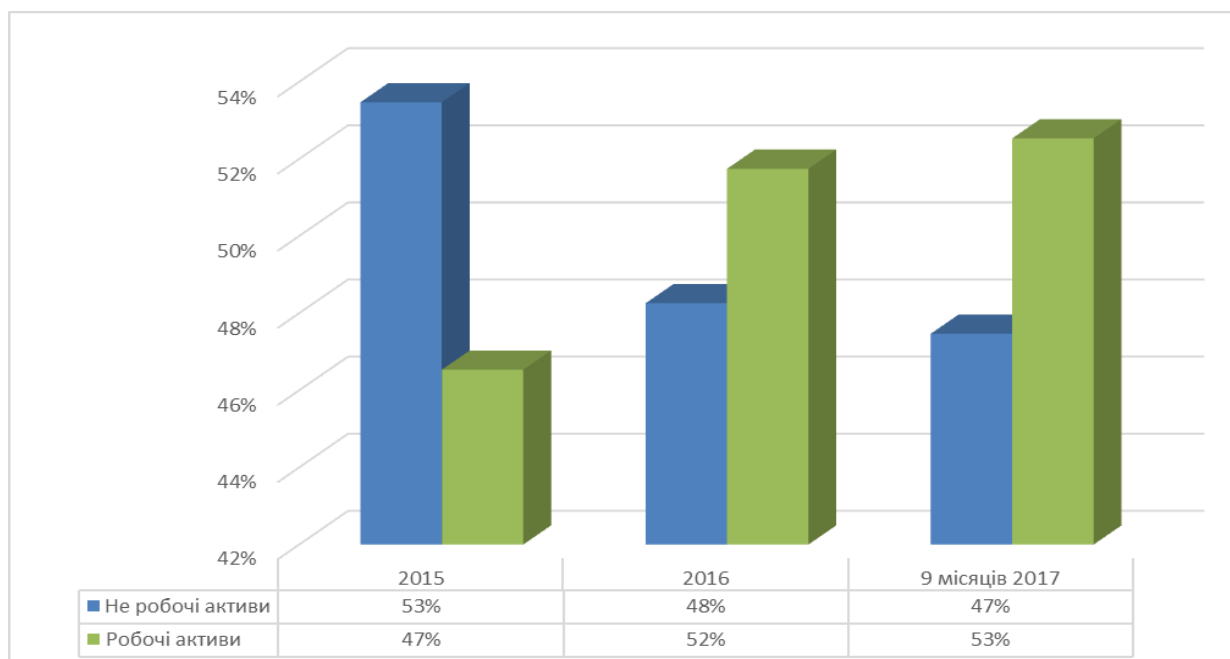

Рис. 3. Структура активів ПАТ «Ощадбанк» у 2015–2016 рр. та за 9 місяців 2017 р., %

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, здійснивши аналіз стану, структури та динаміки робочих активів одного з найбільших банків України – ПАТ «Ощадбанк», можна спостерігати тенденцію до їх зростання. Різке підвищення величини робочих активів відбулося у 2016 р. – майже на третину, але у 2017 р. тенденція була не такою значною. Але це зростання можна назвати формальним, оскільки воно є результатом переоцінки валютних активів до нового курсу національної валюти. Питома вага абсолютно ліквідних активів у робочих активах занадто низька та не відповідає нормативному значенню – 20–25%, і це свідчить про зниження надійності банку. А отже, у майбутньому можуть бути проблеми із проведенням розрахунків у банку. У структурі робочих та неробочих активів спостерігалися коливання у позитивну сторону. Така тенденція свідчить про те, що ПАТ «Ощадбанк» націлений більше на прибутковість, ніж на ліквідність свого стану.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: www.zakon.rada.gov.ua. (дата звернення: 15.04.2018).
2. Бутинець Ф.Ф. Аналіз діяльності комерційного банку / Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович. Житомир : ПП «Рута», 2001. 384 с.
3. Гагарин С.В., Никольский Ю.Б., Шамаев Г.А. Межбанковский кредит: дилинговые операции на рынке «коротких денег». Москва: Принтлайн, 1995. 208 с.

4. Отенко И.П. Анализ деятельности коммерческих банков / И.П. Отенко. Харьков: Изд. ХГЭУ, 2001. 156 с.

5. Офіційний сайт ПАТ «ОЩАДБАНК». URL: <http://www.oschadbank.ua>. (дата звернення: 15.04.2018).

6. Герасимович, А.М. Аналіз банківської діяльності: підручник / А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І.М. Парасій та ін. Київ : КНЕУ, 2003. С. 38–40.

7. Вовчак О.Д., Руцишин Н.М., Андрейків Т.Я. Кредит і банківська справа: Підручник. Київ : Знання, 2008. 564 с.

REFERENCES:

1. On Banks and Banking: Law of Ukraine dated December 12, 2000 No. 2121-III. URL: www.zakon.rada.gov.ua. (application date: 15.04.2018).
2. Butynet F.F. Analysis of the activities of the commercial bank / F.F. Butinets, A.M. Gerasimovich. Zhytomyr: PE "Ruta", 2001. 384 p. (in Ukrainian)
3. Gagarin S.V., Nikolsky Yu.B., Shamaev G.A. Interbank loan: dealings on the "short money" market. Moscow: Printline, 1995. 208 p. (in Russian)
4. Otenko I.P. Analysis of the activities of commercial banks / I.P. Otenko. – Kharkiv: Izd. HSEU, 2001. 156 p. (in Ukrainian)
5. Official site of PJSC "Oschadbank". URL: <http://www.oschadbank.ua>. (application date: 15.04.2018).
6. Gerasimovich A.M. Analysis of banking activity: a textbook / AM Gerasimovich, M. D. Alekseenko, I. M. Parassiy and others. Kyiv: KNEU, 2003. P. 38-40. (in Ukrainian)
7. Vovchak O.D., Ruschyshyn N.M., Andreykiv T.Ya. Credit and Banking: Textbook. Kyiv: Knowledge, 2008. 564 p. (in Ukrainian)

ANALYSIS OF OPERATIONAL ASSETS JSC “OSCHADBANK”

The analysis of active operations of state-owned banks is relevant to the present because such banks are considered to be leading and whose activities are crucial for the economy of our country and improve its state.

The working assets are one of the important sections of the Bank's active operations. Due to working assets, bank revenues are formed. Improving the effective allocation of working assets is a prerequisite for achieving and maintaining the stable functioning and development of commercial banks, and their positive impact on the Ukrainian economy. They need more attention from the banking sector.

The analysis of the state, structure, and dynamics of working assets of one of the largest banks in Ukraine, Oschadbank PJSC, has a tendency to increase in the analysed period, but growth in the formal form. In recent years, a revaluation of foreign currency assets was made in accordance with the new rate of the national currency. So in 2015, the UAH/USD exchange rate has grown by almost half. The decrease in the share of cash and funds in accounts with the National Bank of Ukraine affected the value of working assets for the last year.

Low share of absolutely liquid assets in working assets and also the percentage does not meet the established norm and is too low, testifies to low reliability of PJSC “Oschadbank” in the continuation of 2015–2016 and 9 months of 2017. A negative value in the future may lead to problems with bank settlements.

In the asset structure, there is a reboot of non-working assets, and this trend leads to deterioration in the return on assets and on itself before the liquidity shortage. This is also evidenced by the low balance of the portfolio of profitable assets and the level of management of the bank's income operations.

In view of the calculations, it should be noted that the bank is more focused on the profitability of its activities than on the liquidity of its state. In order for Bank's activities not lead to bankruptcy, PJSC “Oschadbank” needs to focus its efforts on the state of liquidity and increase the volume of highly liquid assets. Also, in order to improve the state, it is necessary to use resources of the bank effectively for the more productive growth of the bank's income and stability of its financial condition.